

יום חמישי כ"ג בשבט תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ניתן להפיץ לזיכוי הרבים תחת השם 'נר שמואל' בלבד

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

כתובות - י'

1. חיוב כתובה האם הוא מדאורייתא או מדרבנן?

- א. **בשם רבי שמעון בן אלעזר:** תקנת חכמים שהבתולה מקבלת מאתים ואלמנה מנה. ולכן: הם האמינוהו כשטוען פתח פתוח להפסידה, ומ"מ הועילו בתקנתם שוודאי לא ישקר - חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה. ולפ"ז: כתובה נגבית מזיבורית.
- ב. **רבן שמעון בן גמליאל:** מדאורייתא - וסמכו מהתורה 'כסף ישקול כמוהר הבתולות'. ולכן: הנושא אשה בקפוטקיא וגירשה בארץ ישראל, צריך ליתן מעות קפוטקיא שהם יקרים יותר. אמנם המקור לכתובת אלמנה - מדברי סופרים.

2. מדוע פסק רב נחמן להלקות אדם שטען פתח פתוח מצאתי?

- לביאור א' - מכך שבקי, נראה שזונות מברכתא שוככות לפניו, אבל אכן נאמן הוא.
- לביאור ב' [רב אחאי] - הכוונה בבחור, שלוקה משום שהעיז פניו להוציא לעז על אשתו. ואכן אינו נאמן, אבל נשוי נאמן.

3. אלו מקרים של 'טענות' למדנו שבא חתן לטעון?

- א. **לפני רבן גמליאל,** ואמר 'פתח פתוח מצאתי' ענה לו יתכן שהייתה - משל לאדם שמהלך באישון לילה לפתח ביתו, היטה מצאו פתוח, לא היטה מצאו נעול. יש אומרים שלא שייך להטות בשוגג ור"ג ענה לו שמא במזיד הטייתה ועקרת את הדלת והבריח - משל וכו'.
- ב. **לפני רבן גמליאל בר רבי,** ואמר 'לא מצאתי דם' והיא אומרת 'בתולה אני' ביקש שיביאו לו הסודר שקינחו בו, שראו במים וכבסו ומצא עליו טיפי דמים שהיו מכוסים בש"ז, אמר לו לך זכה במקחך.
- ג. **במקרה דומה אמר ר"ג בר רבי:** הביאו שתי שפחות בתולה ובעולה והושיבן על חבית יין, בעולה ריחה נודף, בתולה אין ריחה נודף, אף זו הושיבה ולא היה ריחה נודף, אמר לו לך זכה במקחך. והטעם שבדק קודם בשפחות, כיון שאע"פ שקיבל זאת במסורת אבל מעולם לא ראה הבדיקה, וחשש שאינו בקי ואין דרך ארץ לזלזל בבנות ישראל.
- ד. **לפני רבן גמליאל הזקן,** אמר 'לא מצאתי דם' והיא אומרת 'ממשפחת דורקטי אני שאין להן לא דם נדה ולא דם בתולים'. בדק ר"ג בקרובותיה ומצא כדבריה, אמר לו לך זכה במקחך אשריך שזכית למשפחת דורקטי [דור קטוע].
- ואמר רבי חנינא -** תנחומים של הבל ניחמו, כיון שרבי חייה אמר כשם שהשאר יפה לעיסה כך דמים יפים לאשה. ורבי מאיר אמר כל אשה שדמיה מרובין בניה מרובים. ואכן מצינו שיש אומרים שאמר לו 'נתחייב במקחך'.
- וטעמם של הסוברים שאמר לו 'זכה' כיון שלא תבא לידי 'ספק נדה'.
- ה. **לפני רבי,** ואמר 'לא מצאתי דם' והיא אמרה בתולה אני, והיה זה בשני בצורת וראה רבי שפניהם שחורים, צוה והכניסום למרחץ והאכילום והשקום והכניסום לחדר, בעל ומצא דם, אמר לו לך זכה במקחך.

4. משנה - בתולה כתובתה מאתים, אלמנה מנה, בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים, ויש להן טענת בתולים. מה פירוש 'אלמנה'?

- רב חנא בגדתאה: שאם נישאת אין לה אלא מנה. ואגב זה קראו כך אף לאלמנה מן האירוסין.
- ואלמנה שנכתבה בתורה ע"ש מה שעתידיים חכמים לתקן. ומצינו פסוק לעתיד '... הוא ההולך קדמת אשור' ואשור זו סליקא שעדיין לא הייתה אז.

5. אלו מימרות נוספות של רב חנא בגדתאה למדנו?

- א. **מטר -** משקה העולם, מרוה האדמה, מזבל השדות, מעדן הפירות, וממשיך גידולם. 'תלמיה רוח נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך'.
- רבי אלעזר: מזבח -** מזיח מסיר הגזירות, מזין את העולם, מחבב ישראל על ה' מכפר עונות.
- ב. **תמרים -** מחממות, משיבועות, משלשלות, מחזקות, ולא מפנקות.
- רב פסק:** מי שאכל תמרים אל יורה משום שכרות. והקשו מהברייתא: תמרים הנאכלות שחרית וערבית, יפות. במנחה רעות. בצהרים אין כמותן כיון שיכול לצאת לשדה להפנות. ומבטלות: מחשבה רעה, וחולי מעים, ותחתוניות. ומוכח שטובות הם. **ותירצו:**
- א. אכן מועילות אבל באותה שעה טורדות דעתו. כמו יין שמועיל, ומ"מ השותה רביעית יין אל יורה.
- ב. לפני אכילת הלחם טורדות, לאחריו מועילות. כפי שאמרה לאביי אומנתו: תמרים לפני לחם כגרזן לדקל, לאחריו 'עברא לדשא' בריח לדלת. **פירושי מילים:** 'דשא' דרך שם. 'דרגא' [סולם] דרך גג. 'פוריא' שפרין ורבין עליה. 'אילונית' כאיל זכר שאינו יולד.